

KAREL EWALD:

Pripovedka o dvonožcu.

Prosto priredil in z risbami opremil *Dragotin Humek*.

9. PO DELU UŽITEK.

apolnil je dvonožec ono poslopje, ki ga je postavil poleg hiše in hlevov, z vsem, kar je priraslo in obrodilo na preoranju. In ko je bila končana žetev, je pričel z delom za bodoče leto.

Preoral je novo polje. Poleg tistega je pripravil še eno. Posejal je oboje. Naslednje leto je skrčil

kos gozda in obdelal zemljo.

V teku let je bila obdelana in obsejana vsa poljana, ki jo je pregledal dvonožec od hiše na gričku.

Ob domovju je sadil sadno drevje in zelenjavo in vse, kar mu je bilo v prid. Široko so se raztezale po dolini njive. Vse ravne so bile in obsejane s travo in z žitom. Strogo je nadziral dvonožec svojo posest. Brez usmiljenja bi kaznoval onega, ki bi mu podiral ograje in kradel pridelek.

Bil je dvonožec res svoj na svojem. Nihče se mu ni upiral. Čreda se je vsebolj množila. Divje živali so se poskrile, če se je le izdaleka pokazal dvonožec ali kdo iz njega družine.

Skrite v gozdnem zatišju so se pa živali često pogovarjale o nekdanjih dneh. Lep je bil pomenek o časih, ko so bile še same svoje in jih še ni gnjavil strah gospodarja dvonožca. In še je časih zažarelo v njih upanje, da se povrne stara zlata doba.

„Kamenje luča za ubogo ptico, ki si upa pobrati zrnce na njegovi njivi,“ je tožil vrabec.

„Včeraj me je pregnal z oreha na svojem vrtu,“ je nadaljevala verica.

„S strelico mi je ranil perut, ko sem mu hotel ugrabiti jagnje,“ je pravil orel.

„In mene je sploh pregnal iz gozda,“ se je hudoval volk. „Pravi, da je vsa divjačina njegova, in da bo mene in mojo deco pogonil do konca sveta.“

„Gotovo bo jutri trdil, da so vsi travniki njegovi,“ je pritegoval jelen. „Rad bi znal, kod naj se pasem!“

Ob mejo so se pa stiskali vražji stric in mak in zvončnica. Prav pred plotom se je naselila kopriva, vsa jezna in pekoča.

„Tudi nam ni dobro,“ je pravil vražji stric. „Prepodil nas je in ugrabil naš dom. Potikamo se tu ob meji. Bedasta trava se pa sama preteza po travniku. A še tu za mejo nismo varni. Če se mu zahoče, nas poseka ali izruje brez usmiljenja.“

„Moje sestrice je posadil na vrt,“ je pripomnila vijolica.

„Tudi mojih bratov je nekaj tam,“ se je jezil mak. „A to ni svoboda.“

„Zbodi ga, zbodi!“ je prigovarjal velikan hrast osatu.

„Saj sem ga, pa me je namahal s palico,“ je odvrnil osat.

„Obžgi ga!“ je še nasvetoval hrast koprivi.

„Poizkusila sem, pa se mi ni obneslo bolje.“

Preko žitnih valov je pa zašušljalo v pritajenem smehu: „Mi pa, mi! Naš je sedaj svet. Dobri smo in koristni. Vi vsi ste pa ničvreden plevel.“

„Preslabi smo, preslabi,“ je vzdihnila zvončnica. „Vi drevesni velikani bi se pa že lahko zvalili na to zalego in jo pomandrali.“

„Ni, da bi se kar tako zvalil,“ se je branil hrast. „Čemu nam je kralj tu v gozdu? Kje je lev?“

„Kje, kje! Kdo ve, kje je!“ so kričali vsi vprek.

Leva pa res ni hotelo biti.

Na vrtu je sedel pod jablano dvonožec z družino. Gledal je po žitnem polju. Še se je ozrl na jablano, ki je bila vsa polna zlatega sadu. Eden izmed sinov je pravkar prinesel iz jezera dve veliki ribi. Drugi je bil odšel na lov. Pravkar je veselo zaklical z gozdnega porobka. Preko pleč mu je visel srnjak.

Tretji sin je delal nov plug. Pravil je, da bo mnogo boljši od prejšnjega. Hčere so kuhale in mlele žito. Vsi so imeli opravka.

„Srečni smo,“ se je oglasil dvonožec in je pogledal ženo. Vse raste in rodi. Najini otroci bodo živeli bolje nego sva midva. In njih nasledniki še bolje. Velika bo naša družina in močna.“

„Res,“ je potrdila dvonožka. „Če bodo kdaj vrabci stradali, jim nasipljem zrnja.“

„Natrosi, saj ga imamo! Prav privoščim nevšečnim razgrajajem malo priboljška. Res niso mnogo prida, a ko zjutraj vstajam, me njih cvrčanje veseli.“

IVAN MATIČIČ:

Ob Soči.

poletju 1915. so se pričele na Doberdobski planoti prve bitke. Naš slovenski bataljon je stal na braniku na gori onostran Sv. Lucije, a ker tam takrat ni bilo hudih bojev, so nas vzeli iz bojne črte in poslali na pomoč utrujenim četam na Doberdobski planoti.

Šli smo dol skozi Modrejče, kjer se je držalo le še nekaj prebivalcev, ki so nas preplašeni gledali, meneč, da se že umikamo pred laško vojsko. Toda pomirili smo jih in potolažili, rekoč, da ni nevarnosti, ker so nas nadomestili drugi za toliko časa, da se zopet vrnemo. V Sv. Luciji so bili doma tedaj še vsi prebivalci, a vsak dan so bili pripravljene na beg. V Čepovanu smo ostali en dan in rinili težke topove v strme klance na Lokve, ker je primanjkovalo topničarjem konj. V tistih dneh je bila lakota; niso nam mogli nekaj tednov dovažati živeža, ker je Italijan razrušil železniško progo blizu Sv. Lucije. Vojaštvo je jemalo živež prebivalstvu, ki je stradalo še bolj kot mi. Toda vso šibo lakote je prenašalo ubogo ljudstvo potrpežljivo in vdano.

»Nate, fantje, in jejte! Mi že prebijemo, vi pa greste v težke boje in v smrt! Ah, kaj bo, če omagate v boju, kdo nas bo varoval pred krutim sovragom!« Tako so vzdihovali domačini s solznimi očmi in nam ponujali krompirja in koruznega kruha. Čepovan je bila tedaj